

Asia: VN/15319/2024

Valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä, päivittäminen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään koskien valtioneuvoston periaatepäätöstä yrittäjyydestä

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (jäljempänä "MaRa") kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi yrittäjyydestä ja toteaa siitä seuraavaa:

1. Yleisiä huomioita

MaRa pitää perusteltuna päivittää valtioneuvoston yrittäjyyden periaatepäätös vastaamaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaa ja samalla linjata toimenpiteitä, millä yritystoimintaa ja yrittäjyyttä voidaan edistää.

Periaatepäätöstä koskevassa luonnoksessa ei ole lainkaan käsitelty veropoliittisia keinoja, mitkä ovat kuitenkin keskeisessä osassa politiikkatoimena yrittäjyyden edistämisessä. MaRa katsoo, että yrittäjyyttä tukeva verotus ja sitä koskeva sääntely tulee lisätä omana kohtanaan periaatepäätöksen 3 kohdassa lueteltuihin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin.

2. Yritysten hallinnollisen taakan keventäminen ja sen tavoitteet

Periaatepäätöstä koskevan luonnoksen kohdassa 3.3 (Toimivat markkinat) todetaan, että Suomen taloudellisen menestyksen kannalta on keskeistä huolehtia siitä, että yritysten säädösympäristö on toimiva ja kilpailukykyinen, Ehdotettuna toimenpiteenä esitetään yritysten hallinnollisen taakan keventämistä yrittäjyyden edellytysten vahvistamiseksi.

Matkailu- ja ravintola-alan yritysten toimintaan kohdistuu jo nykyisellään paljon sääntelyä, joka lisää yritysten hallinnollista taakkaa. Lisäksi koko ajan kasvava EU:sta tuleva sääntely lisää sitä merkittävästi. EU:n kestävyysraportointidirektiivi (CSRD) ja näillä näkymin vuoden 2026 aikana voimaan tuleva EU:n yritys vastuudirektiivi (CSDDD) edellyttävät muun jo olemassa olevan viranomaisraportoinnin lisäksi mittavaa lisäraportointia yrityksissä. Vaikka raportointivelvollisuudet koskevat alkuvaiheessa vain suuria yrityksiä, tulee niiden vaikutukset ulottumaan myös pienempiin pk-yrityksiin toimitus- ja arvoketjujen kautta. Etenkin pienillä yrityksillä on vaikeuksia saada oman toimitus- ja arvoketjunsä kautta sääntelyn edellyttämään raportointiin riittävästi tietoja.

Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi, että tällä vaalikaudella tulee purkaa 300 normia. Periaatepäätöstä koskevassa luonnoksessa esitetään taas tavoitteeksi se, että yritysten hallinnollinen taakka ei hallituskauden aikana kasva.

MaRa katsoo, että yrittäjyyden periaatepäätöksessä yritysten hallinnollisen taakan keventämiselle tulee asettaa kunnianhimoisempi tavoite. Yrittäjyyden edistämisen näkökulmasta ei riitä, että sääntely ei nykyisestään kasva. Sääntelyä tulee vähentää ja tarpeettomia normeja tulee purkaa, mihin jo hallitusohjelmakin kannustaa. MaRa pitää välttämättömänä, että yrittäjyyden periaatepäätöksessä huomioidaan ja asetetaan tavoitteeksi selkeämmin sääntelyn keventäminen.

3. Yritysten kansainvälistymisen ja viennin edistäminen ja sen tavoitteet

Periaatepäätösluonnoksen kohdassa 3.1 olevan alaotsikon (Yritysten kansainvälistymisen ja viennin edistäminen sekä niiden tavoitteet) alla todetaan, että yritysten viennin ja kansainvälisen kasvun edistäminen on yksi Suomen elinkeinopoliittisista prioriteeteista. Suomalaisten yritysten vientiä edistävä Team Finland -verkosto kokoaa yhteen yrityksille suunnatut valtionrahoitteiset kansainvälistymispalvelut ja tarjoaa yrityksille sujuvan palvelupolun kotimaan alueilta maailmalle.

MaRa katsoo, että vienninedistämistoiminnan tehostamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota kansainvälistymiseen valmiiden pienten ja keskisuurten yritysten tarpeisiin. Team Finland -uudistuksen toimeenpano on siinä keskeisessä asemassa. Uudistuksessa integroidaan Business Finlandin ulkomaantoiminnot ulkoasiainhallintoon ja uudistetaan Team Finland -verkoston johtamisrakenne kotimaassa. MaRa pitää tärkeänä, että Team Finland -toimintaa ja sen johtamista on keskeistä uudistaa strategisempaan suuntaan yhdessä elinkeinoelämän kanssa. Samalla tulee huolehtia siitä, että Business Finlandin toimintojen siirtäminen ulkoasiainhallintoon ei vaikeuta eikä hidasta yritysten kansainvälistymistä. Uudistuksella tulee sujuvoittaa yritysten palvelupolkua ja parantaa yrityksille tarjottavien palvelujen laatua ja saatavuutta.

Ulkomaisella matkailulla on suuri merkitys matkailu- ja ravintola-alalle. Matkailuviennin määrä oli 4,5 miljardia euroa vuonna 2023. Matkailuvienti on palveluviennin kolmanneksi suurin toimiala. Matkailuviennin osuus palveluviennistä oli 10 prosenttia vuonna 2022.

MaRa katsoo, että ulkomailta Suomeen suuntautuva matkailu tulee huomioida yrittäjyyden periaatepäätöksessä. Ilmastonmuutos ja siitä seuraavat matkailun trendien muuttuminen tarjoavat Suomelle erinomaiset mahdollisuudet kasvattaa osuuttaan kansainvälisessä matkailussa.

Suomen matkailuala kärsi pahasti koronapandemiasta ja sen jälkeen Venäjän aloittamasta hyökkäyssodasta Ukrainaan. Suomi oli jo ennen koronapandemiaa ja Venäjän aloittamaa hyökkäyssotaa heikoimmin menestyvä Pohjoismaa. Siihen syynä on ensinnäkin se, että Suomi on saari, jonne ei pääse Manner-Euroopasta henkilöautolla ilman laivamatkaa ja toiseksi se, että Suomi on Pohjoismaista heikoimmin tunnettu matkailumaana. Ensiksi mainitusta syystä yrittäjyyden edistäminen matkailu- ja ravintola-alalla edellyttää sitä, että Suomen saavutettavuus tulee pitää hyvällä tasolla.

Suomen tunnettuudelle on mahdollista tehdä paljon. Visit Finlandin määrärahoja on leikattu viimeisen noin 15 vuoden aikana 17 miljoonan euron vuositasolta noin 10 miljoonan euroa vuositasolle. Viime vuosina Visit Finland on saanut hankekohtaista rahoitusta, mutta matkailun kannalta tukea tärkeään maakuvamarkkinointiin ulkomailla ei ole lisätty. Sen sijaan pääministeri Petteri Orpon hallitus teki kevään budjettiriihessä päätöksen leikata Visit Finlandin perusrahoitusta edelleen kahdella miljoonalla eurolla.

Venäjän hyökkäyssota vei Suomen ylivoimatekijät matkailussa. Pitkään poissa olevia venäläisiä sekä reilusti vähentyneitä kiinalaisia ja japanilaisia matkailijoita korvaavat matkailijat pitää hakea muun muassa erittäin kilpailluilta Euroopan, Pohjois-Amerikan ja Etelä-Aasian markkinoilta. Suomen tunnetuksi tekeminen siellä vaatii rahaa. Matkailualan yleensä pienet yritykset eivät siihen pysty. Suomen valtion intressissä on matkailun lisääminen Suomeen, sillä ala on suuri työllistäjä. Pelkästään majoitus- ja ravintola-alan yritysten verojalanjälki oli 2,9 miljardia euroa vuonna 2019.

MaRa katsoo, että ulkomaalaisten matkailijoiden houkuttelevuus Suomeen edellyttää merkittävää panostamista matkailun markkinointiin, mikä tulisi huomioida myös yrittäjyyden periaatepäätöksessä.

4. Tasapuoliset kilpailuolosuhteet toimivia markkinoita ja kilpailullisuutta edistävänä tekijänä

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa todetaan turvattavan reilu kilpailu ja kuluttajien oikeudet suhteessa kolmansista maista käsin toimiviin verkkokauppoihin ja edistettävän tasapuolisia kilpailuedellytyksiä eurooppalaisten yritysten ja globaalisti toimivien digijättien välillä.

MaRa katsoo, että yrittäjyyden periaatepäätöksessä tulee linjata tasapuolisten kilpailuolosuhteiden ja -edellytysten varmistaminen. Se edellyttää kilpailuneutraaliteetin huomioon ottamista myös kansallisen tason sääntelyssä. Tasapuolisten toimintaedellytysten turvaamiseen kuuluu muun muassa kilpailulain mukaisen kilpailuneutraaliteetin varmistaminen eli tasapuolisen kilpailun turvaaminen julkisen ja yksityisen sektorin markkinoilla tapahtuvan toiminnan välillä. Julkisen sektorin perusteettomat kilpailuedut voivat vaikuttaa kilpailevien yritysten toimintaan haitallisesti. Sen vuoksi kilpailuneutraaliteetista huolehtiminen on tärkeää etenkin pk-yritysten kannalta.

5. EU-vaikuttaminen ja sen tavoitteet

Periaatepäätösluonnoksen kohdassa 3.3 alaotsikon (EU-vaikuttaminen ja sen tavoitteet) alla todetaan, että Suomi vaikuttaa aktiivisesti EU-valmisteluun ja päätöksentekoon kaikissa vaiheissa.

MaRa korostaa, että EU-vaikuttamisessa tulee kiinnittää huomiota parempaan sääntelyyn, pk-yrityksiin vaikuttavan sääntelyn vaikutusarviointeihin ja lisäksi Suomen tulee aktiivisesti vaikuttaa siihen, että komission esittämä raportointivaatimusten vähentäminen 25 prosentilla toteutuu pk-yritysten kohdalla seuraavan komission toimintakauden aikana.

Hämäläinen Sami
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry